

1 600 patienter på listan trots läkarbrist i Stenungsund

Modellen som skapar drägligare arbetsförhållanden

Fast anställda läkare på Stenungsunds vårdcentral har trots underbemanning fått ett tak på 1 600 patienter inom ett geografiskt område. Resten sköter stafettläkarna.

»Stenungsundsmodellen« har blivit ett begrepp i allmänläkarkretsar. Stenungsunds vårdcentral i Bohuslän hade i mitten av 1990-talet tio fasta distriktsläkare. När arbetsbördan ökade försvann den ena efter den andra, och våren 2000 fanns endast två fasta läkare. En av dem, Lennart Nord, distriktsläkare och medicinskt ansvarig, föreslog då utifrån den nationella handlingsplanen att uppdraget skulle begränsas till 1 500 patienter för de fasta läkarna och långtidsvikarierna. Man fick cheferna med sig men enades om 1 600 med hänsyn till att barnmottagning och gynekologisk mottagning avlastade en del.

– På det viset kunde man skapa drägliga arbetsförhållanden och motivera att stafettläkarna hade bättre betalt, säger Lennart Nord.

Kom tillbaka

Göran Karlsson, tidigare medicinskt ansvarig, hade lämnat vårdcentralen »på grund av odrägliga förhållanden« ett år innan, men blev intresserad, var med och förhandlade om villkoren och kom tillbaka hösten 2000. Det avgörande var att han fick ett definierat område. Vid årsskiftet började man arbeta enligt den nya modellen. Sommaren 2001 hade de blivit fyra fasta läkare, i våras anställdes en geriatriker och i juni kommer ytterligare en fast läkare.

– Det här skapar en möjlighet att långsiktigt bemanna primärvården. Kontinuitet är basen i primärvården, annars blir det cityakutverksamhet. Vår äldre befolkning behöver kontinuitet, och de är våra viktigaste patienter, säger Göran Karlsson.

Lennart Nord:

– Det avgränsade uppdraget får inte vara för stort. När man går hem på eftermiddagen ska man vara klar med sitt jobb. Det fungerar idag, till skillnad från förr, för då var ansvarsområdet oändligt. De övriga patienterna betar vi av allteftersom vi får in vikarier.

Med stafettläkare och två pensionera-

FOTO: MAGNUS GOTHANDE

Göran Karlsson och Lennart Nord går fram med en ny modell.

de läkare på halvtid har vårdcentralen oftast motsvarande åtta heltidstjänster bemannade. Därtill kommer i perioder två ST-läkare som också har ett avgränsat område.

Det har blivit svårare att rekrytera stafettläkare, men det beror på den generellt ökade efterfrågan, tror Lennart Nord, för även stafettläkarnas arbete har blivit bättre organiserat.

Göran Karlsson har som styrelseledamot i DLF Bohuslän varit den flitigaste ambassadören för Stenungsundsmodellen i fackliga kretsar. Intresset att ta efter modellen är stort.

– Det handlar om att övertyga cheferna, eftersom det delvis slår tillbaka på befolkningen när inte alla får en fast läkare. Men förut hade egentligen ingen en fast läkare. Nu har en fjärdedel det.

Debatt på politisk nivå

Modellen har skapat debatt på politisk nivå och även bland invånarna eftersom den kan upplevas som orättvis. Men alternativet hade kunnat vara att ingen får en fast läkare. Det säger också Margareta Hultén, chef för primärvården i Stenungsund:

– Vi har informerat våra politiker om detta och de får acceptera det, annars går doktorerna in i väggen.

Även områdesdirektören för primär-

vården i Södra Bohuslän, Marie-Louise Gefvert, är nöjd:

– Vi visste inte om det var rätt, men med facit i hand ångrar vi oss inte. Tvärtom.

Enda vårdcentralen med ett tak

Men Stenungsund är den enda vårdcentral i hennes område där man lagt ett tak. Anledningen är att läkarbristen på andra vårdcentraler inte varit lika stor, enligt Gefvert.

– Det absolut viktigaste är att medarbetarna upplever att de hinner med, men lösningarna kan se olika ut.

Idag är den genomsnittliga bemanningen i Södra Bohuslän omkring en läkare på 2 000 patienter. Då räknas privatläkare med vårdavtal med. Målet för hela Västra Götaland är att ha en läkare per 1 800 patienter 2005 och en per 1 500 år 2008. Med fler ST-läkare som förhoppningsvis stannar hoppas Marie-Louise Gefvert uppnå det.

Benny Ståhlberg, ordförande i Distriktsläkarförbundet, tycker att Stenungsundsmodellen kan vara en förebild:

– Det verkar vara en bra modell för att förbättra rekryteringen och skapa en rimlig arbetsmiljö.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se